
HORVÁTH CZ. JÁNOS

Hipergalaktika, V1.0

Szerzői információ:

Horváth Cz. János

Mérnök, tanár és közgazdász, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Alkalmazott Pedagógia és Pszichológia Intézetének (APPI) munkatársa. Villamosmérnöki diplomáját 2000-ben szerezte meg a BME Villamosmérnöki és Informatikai Karán. Kutatási témái: az információs társadalmak lehetséges oktatási rendszerei, továbbá az ismerettérképek alkalmazási területeinek vizsgálata.

E-mail: horvath.cz.janos@gmail.com

Így hivatkozzon erre a cikkre:

Horváth Cz. János. „Hipergalaktika, V1.0”.
Információs Társadalom VIII, 1. szám (2008): 106–109.

<https://dx.doi.org/10.22503/inftars.VIII.2008.1.12>

*A folyóiratban közölt művek
a Creative Commons Nevezd meg! – Ne add el! – Így add tovább! 4.0
Nemzetközi Licenc feltételeinek megfelelően használhatók.*

Horváth Cz. János

Hipergalaktika 1.0

Előljáróban el kell mondanom, hogy elfogult vagyok. Kedvelem a tudományt, lázba hoznak az elképzelt lehetőségek. Szeretem a sci-fit. Pontosabban: a tudományos alapokról indított gondolatkísérleteket, a „mi lenne, ha...” kérdés körbetáncolását. Lehet ugyan másképpen is a szelek szárnyára engedni fantáziánkat, a tudomány biztos támaszától távol, de annak már nincs köze a mi valóságunkhoz. A sci-fi feladata nem más, mint rádöbenteni az olvasót, hogy másképp is lehetnének a világ dolgai, és ettől csak pár apró (vagy nagyobbaeska) lépés választ el minket. Rajtunk múlik, elgondolko-dunk-e egyáltalán, merre tennénk meg első lépéseinket – vagy inkább maradunk a megszokott, kényelmes, jól bejáratott szokásaink és korlátaink ölelésében.

Felfedezzük-e a magunk ismeretlen földrészét, vagy inkább üldögélünk otthon a tűzhely melegénél?

A sci-fi eszközével élni nagy felelősség. Az író járatlan útra hívja vendégül az olvasókat, talán különleges, meghökkentő és vad, talán szép, de mindenképpen *más* vidékek felfedezésére. Olyan ez, mint a vadvízi csónaktúra. A résztvevők többsége élvezi a kalandot, néhányan azonban vízbe potyognak. Ők azok, akiknek nem tetszenek a lefestett lehetséges világok, és szerencse, ha marad kedvük befizetni magukat a következő túrára.

Folytatva a hasonlatot, még fontosabb szerep jut az utazási katalógus összeállítójának, a tudományos-fantasztikus írások gyűjteményes kiadójának. Vajon sikerül-e olyan ajánlatot szerkesztenie, ami – részben vagy egészben – kielégíti a nagyközönség igényeit? Vegyük hát elő a *Hipergalaktika* első számát, és nézzük, mit kínál nekünk!

A *Galaktika* című folyóirat 2004 novemberében indult újra, vagy – más megítélés szerint – inkább folytatta korábbi sorozatát. Az újramegjelenés pillanatától kezdve különféle vélemények csaptak össze vele kapcsolatban a világháló fórumain. Mindenki egy kicsit más „régit” *Galaktikára* emlékezett, és azt szerette volna viszontlátni az újság-árusok kirakatában. Volt, aki inkább elfordult az új változattól. Voltak, akik próbára tették, azután vagy vele maradtak, vagy nem. Ám nagyon sokan megszerették a mostani formát, a szerkesztőség által válogatott novellák és ismeretterjesztő írások furcsa, egyedi keverékét.

Telt-múlt az idő, és a szerkesztőség élő közösséget kezdett szervezni a kiadvány köré. Így született meg a moziklub, a közönségszínház, a novella- és fotópályázat, és ne feledkezzünk meg a Petőfi Rádióban való megjelenésről sem. Az igazi nagy dobásnak a nagy hírű *Galaktika* könyvsorozat újraindítása bizonyult: ez mára 12 új kötettel büszkélkedhet a könyvesboltok polcain. Pörögnek az események, mondhatni. Ha Kuczka Péter még itt lenne köztünk, láthatná, hogy az „új” Galaktika-vállalkozást hasonlóan pezsgő szellemi közösség veszi körül, mint amilyen a „régit” övezte, és a kettő mennyire közel került egymáshoz a kínálatot tekintve.

Metagalaktika és Hipergalaktika

A két cím két olyan kiadványt takar, amelyek megjelenési formájukra és tartalmi felépítésükre nézve édestestvérek. Miért tehát a névbeli eltérés? A „rég” *Metagalaktikával* még iskoláskoromban találkoztam a könyvtárban. Arra emlékszem, hogy nagyalakú, vastag kiadvány volt, és mindegyik füzetnek a címlapja nagyon-nagyon különös és érdekes volt akkor számomra. Az egyediség és a különlegesség érzése napjainkig elkísért. Így amikor először kézbe vettem az évezred első *Meta-* és *Hipergalaktikáját*, felleledtek bennem a régi emlékek. Belelapoztam a kiadványokba, aztán végigolvastam mind a kettőt. Majd feltettem magamnak a kérdést: szívesen fogadom-e a következő köteteket is? Lássuk a választ megalapozó első személyes benyomásokat!

A *Hipergalaktikát* jó kézbe venni, és sokáig lehet nézegetni a címlapot. Mindig is nagy érdeklődéssel szemléltem azokat a sci-fi képeket, amelyeknek az alkotói kis hazánk jellegzetes helyeit, épületeit álmodták meg pár évtizeddel, évszázaddal előre tekintve a jövőbe. Mivé alakulhatnak át a naponta látott, gyakran felkeresett helyszínek, el tudom-e fogadni vajon azt a jövőképet, amelyet eléem tárnak, vagy éppen tiltakoznék-e ellene? Nos, annak örülök, hogy a Keleti pályaudvar épülete legalább épségben megmarad még akkor is, ha már az új közlekedési eszközök használják rendeltetészerűen. Jó mulatság alaposabban fürkésznii a címlapkép sötétebb zugait is, felfedezni az elrejtett apró képi utalásokat.

A kötet fizikai kialakítása a „pont jó” kategóriába esik. Csak vastagságában tér el a havonta megjelenő lapétól, tehát a kettő jól elfér majd a polcon egymás mellett. Azonban sokkal könnyebb papírra nyomtatták, így kényelmes kézben tartani. Ráadásul a kötés is erős – legalábbis az én példányom nem engedte el magát, pedig e cikk írásakor jó néhányszor átlapoztam oda-vissza.

Mindig átpörgetem az éppen megvásárolt kiadványt, így alakulnak ki a tartalomról az első benyomásaim. A *Hipergalaktika* belső látványvilága nem okoz csalódást. Szép és színes. Sejtéseim szerint a (*Hiper*)galaktika olvasói az internet aktív felhasználói, akik gyakran látogatnak különféle portálokat, közösségi oldalakat. A mára kialakult internetezési szokások következtében a világhálón bőklászó ember rendkívül sok színt, formát és képet lát, amelyek fölött többnyire másodpercek alatt tovasiklik a tekintete. Ez a köze megszokottá válik, és a kevésbé „kifestett” információs csatornák egyszerűen unalmasnak tűnnek. Hogy tudna egy nyomtatott kiadvány versenyezni a honlapok sokszínűségével? Nos, a *Hipergalaktika* igyekszik, és elég jól megy neki. A nevezetes első átpörgetéskor az olvasó azt tapasztalja, hogy *rengeteg* kép és szín található benne, a szöveges részek fehér háttérlapjai ritkán bukkannak elő, így azt hihetnénk, hogy könnyű, rövid olvasmánytúra vár ránk. Amikor nekikezdünk, akkor vesszük csak észre, milyen sok cikk és novella került elénk. A tematikus felosztás miatt az egyes fejezeteket egész oldalpárt betöltő képek választják le egymástól, amelyek önmagukban is megérdemlik, hogy pár percet a tanulmányozásuknak szenteljünk. Amolyan nyomtatott „képernyőkímélők” ezek: ha belefáradtunk volna az olvasásba, eljátszhatunk a feltérképezésükkel.

A „belbecs” lényege azonban a szöveges információ. Mindjárt az első oldalon lelepleződik a szerkesztők szándéka: kísérletet tesznek a sci-fi irodalom és a tudomány egy fedél alá hozására. Először a *Metagalaktikával* próbálkoztak, majd amikor ez beválni látszott, emelték a tétet. A *Hipergalaktikában* a kiválasztott témákban a novellák mellé

egy-egy magyarázó, értelmező elemzés is került. Az elemzések szerzői – a *Metagalaktika*-tól eltérően – itt egy szakmai műhelyből kerültek ki. Az ITTK tulajdonképpen e kiadvány tudományos megalapozottságú részével örvendezteti meg az olvasókat, s eközben emléket is állít a műhely tízéves fennállásának.

Miután a *Metagalaktika* teljes mértékben irodalmi kiadvány, a *Hipergalaktika* feladata a tudomány „beemelése” az olvasók érdeklődési körébe. A közölt írások a következő témákhoz kapcsolódnak: *létezés, emberi felfogóképesség, kapcsolati hálózatok, információfeldolgozó gépek, jövőbeli személyazonosítás, okos környezeti eszközök, mesterséges intelligencia*. Sajnos kimaradt az információs társadalom lényegének elemzése, bár mind az előszóban, mind az elemzésekben említik magát a fogalmat. Ha csak a *Hipergalaktika*-ra támaszkodnék, akkor az a kép alakulna ki bennem, hogy az információs társadalom olyan emberek nagy csoportja, akik információfeldolgozó eszközöket használnak, ám ez túlzott leegyszerűsítés lenne. Több nem derül ki róla, pedig nagyon időszerű lenne Magyarországon is egyszerűen és érthetően beszélni a szélesebb olvasóközönség számára jövőnk egyik lehetséges változatáról! A kiválasztott témák önmagukban érdekesek, csupán a rendezőelv kifejtését hiányolom, amelyet követve a szerkesztők éppen ezeket az írásokat kötötték egy csokorba.

A sci-fi novellákról mindenki maga döntheti el, tetszenek-e neki. Ami engem illet, személyes kedvencem Arthur C. Clarke *A gőzhajtású szöszövényészék* című írása, amely egy szövegszerkesztő gép megépítéséért küzdő feltalálóról szól, enyhe *steampunk* beütéssel. Az elemző írásokkal kapcsolatban több gondolat és kérdés merült fel bennem. Először is, szerencsés-e a gombhoz varrni a kabátot, a novellákat magyarázni az ismeretterjesztő írásokkal? Az előszó tanúsága szerint a szerkesztők meglehetősen nagy feladatot tűztek ki maguk elé, többek között bizonyos egyetemi szöveggyűjtemény szerepét szánták a kiadványnak. A *Hipergalaktika* valószínűleg nemcsak a felsőoktatási intézményekben tanuló olvasók kegyeiért harcol, s ezért helyenként bizony nagyobb teret szentelnek a szerzők a témához kapcsolódó általános helyzetképek bemutatásának, mint a tények továbbgondolásának vagy a felvetett kérdések megválaszolásának. Jómagam a reáltudományokkal állok szorosabb kapcsolatban, mérnökhallgató koromban megszoktam, hogy a tudományos cikkek, értekezések írói az érvek és ellenérvek megfelelő ismertetése után *állást foglaltak*. Örültem volna, ha a *Hipergalaktika* elemzéseinek a szerzői is bátrabban megteszik ezt. Ismeretterjesztő írásként tekintve rájuk, a szövegek megfelelnek az elvárásoknak: olvashatók, érthetőek, tartalmasak.

Visszatérve a novellák és cikkek szubjektív rangsorolásához, az elemzések közül nekem a *Gulliver Liliputban: a parányok világa* nyerte el legjobban a tetszésemet, a novella és cikk párosításban pedig *A rablás* és *Az intelligens otthon* tetszett leginkább.

Hogyan tovább, *Hipergalaktika*? Ahogy a szerkesztők is jelezték, olvasóként egy kísérlet kellős közepén találjuk magunkat, kezünkben a kötetel. A komponensek arányát szerencsére már a *Metagalaktika* esetében jól eltalálták. A mostani új összetevő (az Információs Társadalom- és Trendkutató Központ szakmai műhelyének kisugárzása) kellemes ízt adott a vegyületnek, már csak némi fűszerre és fortyogási időre van szükség a végleges változat kiérlelődéséhez. Jelenleg Magyarországon a *Hipergalaktika* az egyetlen olyan kiadvány, amelynek szerkesztői elegendő fantáziával, s emellett még a

megfelelő eszközökkel és kellő hivatástudattal is rendelkeznek ahhoz, hogy a nagybetűs Tudományt kiemeljék elefántcsonttoronyából, és elvigyék az érdeklődő és értő nagyközönséghez, mindezt elegáns formában, szórakoztatva. Egyetlen nagy gondom csupán az, hogy a következő számra egy évet kell várni!